

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik:

TIMÁR KÁROLY és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Kálmánostorotza 57 sz.)
ezimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1870 egész évre:
Egyleti tagoknak 1 fr. --
Nem tagoknak . 2 " --

Felügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Kócsi Károly**, **Kodolányi Antal**, **Mina János**, **Nagy Ferencz**, **Szentgyörgyi József.**

A takonykórról.

(Die Rotz-krankheit, Ozaena contagiosa).

Hogyha ezen kór leírásában az olvasó közönség figyelmét hosszabb időre igénybe veszem, s nemcsak ennek elméletileg mikénti kifejlődéséről, de ha már kifejlődött, megismeréséről is bővebben szólok: oka abban keresendő, mivel a törvényes főhibák közé tartozik, s az ily állatot az eladó a polgári törvénykönyv II-ik részének 925. §. 3. pontja értelmében köteles visszavenni, ha a vevő ezt 15 nap alatt észleli, vagy állatorvosi bizonyítvány által kimutatja; sőt a netalán ezen ragályzás folytán a vevőt ért minden károsodást meg kell hogy térítsen.

1) Származása és kóroktana.

Ezen kór a lónemnél, az ugynevezett egy-patásoknál, (lovaknál, szamaraknál, s ezek korcs szülötteinél) gyakran előforduló ragályos kórfolyamatu betegség, mely ragályzás folytán más emlős állatokra is átszáll, még az emberekre nézve is igen ragadós s mindig halállal végződő. Billroth, sebészeti tanár említi, hogy a göttingai akademián léte alatt egy igen erős testalkotú férfit e kór lepett meg, ki pár nap alatt heveny-takonykórban menthetetlenül elhalt. Ha a kézről valahol a bőr lement, s az ilyen eleven seb a lovak orrából kifolyó nedvességgel érintkezik, az elragadás megtörténik, a miért is legtöbbször kocsisokra, lovásokra, lovaskatonákra, állatorvosokra és gypmesterekre, mint a kiknek leginkább van érintkezésük az ily fertőzött állatokkal, szokott ragadni.

Az állatgyógyászat a takonykórt heveny (acut) és idült (chronicus) lefolyásuakra osztja. A heveny lefolyás alatt értjük, midőn a légző szervekben (a légcsőben és tüdőben) álhártyás (croup) fekélyek jönnek létre, a melyek olykor hatalmas lázas állapottal párosultak s pár nap alatt az állat halálát idézik elő. Az idült lefolyás alatt értendő, midőn az orr- és homlok-úr takony hártái egészséges színek elvesztik, megvastagodnak, nagy mennyiségű nyulós genyet választanak el, melynek következtében az említett részeket felmarják, egészen kievésednek, s fekélyeket ké-

peznek; nem ritkán az ily állatok orr-üregéből, minthogy az ottani hajszáledényeket (hajszál vastagságú véredek) a geny átrága, vér is jön; a baj ily alakban hosszabb lefolyást kíván, s nem ritkán hónapokig is eltart, mialatt a nemesebb szervekben (tüdőben, májban stb.) nagy mennyiségű gümő-lerakodások jönnek létre. Akár heveny, akár idült alakjában jelenjék meg a kór: segíteni nem lehet, s mindig halállal végződik.

A taknyosság kifejlődésére nézve lehet veleszületett, vagy eredeti és szerzett; az első létrejön, ha már az állat előde e kórban volt; és gyakran kicsigázott, gyengén táplált, s idős lovaknál, a rendes, szokott viszonyok és táplálékok rögtöni megváltoztatása miatt; miként ezt eléggé tanúsítják a háborus időszakok; főleg pedig e kór előidézésére szolgál a már talán előrehaladt bőrféreg; ugyszintén a testet nagymérvben igénybe vett genyedések: pata-, marportz-, ondozsinór-sipoly, rosznemű sömör, stb.

A mi a szerzett taknyosságot illeti: létrejön leggyakrabban ráragadás miatt, taknyos állatok orr-üregébe választékának más állatra dörgölése folytán; azonban a taknyos állatok bármely más nedve elégséges a ragályzásra, így vére, vizelete, de leggyakoribb okul szolgál a fertőzésre, ha egy helyről étették, itatták az állatokat, mivel itatás alkalmával az orr üregében levő geny kimosatik a vízbe, s az utóbb itatott más állat le is nyelheti, holott a fertőzésre elégséges az orr hártáinak bármi kevés egymáshoz érintkezése; a tisztító eszközöknek, kötőfékeknek, zabláknak közhasználatára is tovább terjesztheti a ragályt.

Maga pedig a ragály inkább állandó (fix) természetű, legalább minden ez ideig tett kísérletek azt mutatják. Állítják némelyek, hogy a közvetlen érintkezés a betegség elragadására nem szükséges s idéznek példákat, hol egészséges állatok a ragályos kórban szenvedőkkel nem hogy közvetlen érintkezésben lettek volna, de 10—12 lépés távolságra állottak, s így nem feltételezhető, hogy a közvetlen érintkezés által fertőzés jött volna létre. Erre Niemayer azt jegyzi meg, hogy ilyenkor nem is a közvetlen érintkezésben keresendő a fertőzés létrejövetele, hanem abban, hogy a lovak orr-nyákjának részecskéi 10—12 lépésre is

elsodortatnak; vagy hogy a fertőzött folyadék kihortyolásiánál apró holyagcsák képződnek s ezek a levegőben hosszabb időn át lebegésben maradván, lassu léghuzam által is tova vitethetnek.

2) Kórtünetek és kórlefolyás.

A kiütési időszak (stadium incubationis) sem egyforma; ha bedörgölés folytán korábban, ha pedig másnemű ragályzás folytán pár nappal később; különben az eddigi tapasztalatok szerint, 3 naptól 14 napig mindig kiüt. A kór felismeréseért következő jelek veendőek különös figyelembe:

a) Az orr-üreg halványpiszkos színezetű, minden élénksége elenyészve, kivéve, ha hevenylefolyású (gyorsan és lázas lefolyással), mikor is nem ritkán duzzadt, gyuladt, piros; az elválasztás vagy mindkét orr-üregből, vagy csak egyikből, (mely utóbbi még gyanusabb), előbb vízenyős, később sűrűbb, piszkos; néha darabonként foly ki, s mint a csiriz, oly vastag, néha még véres szálakkal is bevont, s az orr széleire lerakodva, ottan vart képez. Ha az állat mozgásban van, az elválasztások szaporodnak, tüszentéskor még inkább; azon oldali szemből, mely felől az orrfolyás van, nagy mennyiségű köny szokott folyni s a szemzugban megszáradt var gyül; a lélekzés, valamint az elválasztás bűzös szagot terjeszt.

b) Az idült folyamatuaknál csaknem az egész orr-üreg számos és nem ritkán kölestől borsónyi, sőt még nagyobb terjedelemben a takhártyán fekélyek tűnnek fel, a melyek eleinte pár nap alatt kifakadó kisszerű hólyagcsák s azután válnak fekélyekké, mikor is az orrhártyáit az ottan talált hajszáledényekkel együtt keresztül rágják; eként jönnek létre a vérrel vegyült orrkifolyások; nem ritkán elvált csontdarabokat is távolít el a természet.

Mikor a fekélyek az orr-üreg felső részében fekszenek s meglátni nehéz, czélszerű a tükörrel való vizsgálat, mely abból áll, hogy egy darabocskát tükörrel a világosságot az orr-üregbe vettetik; valamint gyakran kénytelenek vagyunk mutatoujunkkal az orr-üreget megtapogatni és meggyőződni a fekélyek jelenlétéről. Ilyenkor a vizsgáló ujjá nehogy sebes legyen, mert a kórt magára ragasztja s arra is gondja legyen, hogy az orrportz apró kinövéseit a fekélyekkel össze ne tévessze.

c) A mirigyek daganata ilyenkor mindig igen kemény, feszes s minden fájdalom nélküli, a dagadás többnyire egyoldali, diónyi nagyságúak, ujjainkkal össze nem nyomható, hideg és gennyedésbe soha át nem megy.

d) A bőrféreg nagyobb mérvű jelenléténél a taknyosság, állithatni, mindig hozzá szegődik, míg a taknyosság nem jár mindig bőrféreggel; a miért is rendőri szempontból, a kettő mitsem különbözik egymástól, mivel bármelyikben is szenvedjen az állat, leütendő, és bőröstől eltemetendő.

e) Ha pedig már a takonykórban szenvedő állatokat a bőrféreg is meglepte: a testnek egyes részein, főleg a visz-erek menetén, csomók szoktak képződni, melyek felfakadnak, bűzös váladékukkal a szőrt összeragasztják és azzal durva kéreggé száradnak. Ilyenkor a test egyes helyein, főleg a has alatt, és a czombok belső felén nagyobb viszéris fonatok képződnek; ezek az ismeretes olvasó alaku zsinogok.

f) E pont alatt röviden megemlítendőnek vélem a bőrféreg kóroktanát is:

A bőrféreg (Hautwurm, maleus farciminosus, seu Cahessia limphatica); megnevezése mutatja, hogy a nyirk-edény rendszernek senyves vagy beteges elfajulásából áll. Ez is, miként a taknyosság, az egy-patásoknál előjövő ragályos és hosszadalmas betegség, melynek létrejövetele a nyirk-edény-rendszerbe jutott idegen anyagok (igy geny, ev, stb.) következtében előidézett nyirk-edénylob (gyuladás); később a bőrön és egyes szerveken gümők, fekélyek képződnek.

3) A bonczolásról.

Igen hosszadalmas lenne s inkább csak állatgyógyászati szaklapba való a híres Wirchow élettanár görcsői buvárlatainak, ehelyen, részletes leírása. Ennélfogva a bonczolásról itt csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy igen gyakran jönnek elő kétes lefolyású kóresetek, a mikor az állat felbonczolása szükséges; ilyenkor elég, ha a fejet levágjuk s a homlokúr felé eső részét gondosan átvizsgáljuk, hol nagy mennyiségű genyes elválasztások és számos fekélyek jelenléte eléggé fogják tanusítani a test többi szerveinek átvizsgálása nélkül, nem szakértőre nézve is, a takonykór jelenlétét.

4) A vásárló mire ügyeljen?

Ez azon betegség, hol a lócsiszárok mindent elkövetnek, hogy az ily betegségben szenvedő lovakon túladjanak.

Gyakran az orr-üreget jól kimossák s főleg ha a fekélyek fenn vannak: összehúzó szerekkel (fa-szénporral, kreozot oldattal fecskendve, stb) élénk színre birják; ekkor szivacsos, vagy pamuttal jól kitömik, s így az elválasztást korlátozzák. A miért a vásárló, ki a kinált lóra gyanakszik, nyuljon fel jól az orr-üregbe vagy jártattassa maga előtt a lovat sebesen, a mialatt reá figyelünk; az eként előidézett prüszentéssel, vagy a légszó összenyomása által eszközölt köhögésre, a betömött pamut, szivacs kivettetik vagy nagymérvű fulladás fog létrejöni a légzés megakadása miatt.

Különös óvatosságot kíván még a taknyosság, mivel néha úgy tűnik fel, mintha gyógyulásnak indult volna, s ezen időt igyekeznek a lócsiszárok felhasználni, a mikor is még nem ritkán az említett előkészítésen kívül a mindig jelen lévő egy oldali, vagy gyakran mindkét oldali mirigy daganatot előre kivágják, a mit a hátra maradt forradásról lehet megismerni. Ugy szintén gyakran megteszik, hogy a daganatokat izzó vassal megégettetik és erős izgató szerekkel bedörgölik, a mi által azok megnagyobbodnak, s oly forma kinézést nyernek, mintha valamely egyszerű könnyen gyógyuló mirigy-daganat (csikkó-keh) volna jelen. A daganat mozdulatlansága, keménysége, és az illető helyeken kihullott szőrrel a valódi bajt könnyen felismerhetjük.

Előfordul az is, hogy a vevő valamely állatnak vissza adhatásáért igyekszik arra rá fogni a taknyosságot, a mikor is étető szerek befecskendése által orrfekélyeket képez és mesterséges orrfolyást idéz elő; de a fennebbi sorainkban leírt takony-fekélyektől a fecskendés által létrejöttet nem szakértők is meg tudják különböztetni.

Reich Albert.

A haricska, mint méz adó növény.

Galicziában állomásban lévén, meglátogattam Brzezányban egy hazánkiát, a ki nősülés következtében huszár tisztsége mellé, odavaló birtokos lett és ez utolsó állásában a méhtenyésztést teendői legfőbbikének tekinté, annyira, hogy a mi új a gazdaszat ezen ágában tudtára jött, azt magáévá tenni törekedett, hogy ennek életrevalóságáról meggyőződjék; a megjelent új küpüket rajzaik után asztalos műhelyében megcsinálta és használatba vette sat.

A méz kivételnek nem volt ugyan ideje, de én még is meg kívántam ismerkedni azon mézzel, mely itt, mondhatni a haricska hazájában, ezen növény virágjából készül; derék hazánki fia nyujtott is belőle; és mit találtam? azt a mit akkor nem mondhattam, de most kinyilatkoztatok t. i. hogy kár ilyen méz nyerésére annyi buzgalmat, időt és fáradságot fordítani! én ennél kevésbé kellemetes ízű mézet még máig sem izleltem.

De ezért még is megtettem, hogy a bő mézéről annyira dicsért haricskából a kolozsvári határ Házsongárd nevű részében, kísérlet okáért vettem egy ágyást magas helyen és egy mást a völgyben; megvallom ezt főképp azért, hogy bizonyosságot nyerjek azon állításról, a melyet egy iteni több, mint 40 év óta méhészkedő mezei gazda tulajdon és mások kísérletei nyomán állított, t. i. hogy nálunk a méh a haricskából nem mézel. Naponta többször is figyeltem haricska tábláimra, a nyár folytán és mit találtam: azt hogy az egész idény alatt nem láttam két méhet tábláimon; így nyilatkozott az ügyeletre megbízott cselédem is.

Mi ennek az oka? haricskám dúsan virágzott és hogy bőven magot is hozott, bizonyítja az, hogy megérésekor a madár, főleg az azon évben gyümölcsöt nem talált magtörő, benne lakot és mind elpusztította, úgy, hogy még a szalmáját is csak rocsoltan nyertem.

Mások más vidékben mit tapasztaltak a haricskáról, mint első sorban dicsért haricskáról? annak közlésére pályatársaimat bizalommal felkérem,

Szentgyörgyi József.

Régi dolgok új köntösben.

A napokban régibb gazdasági jegyzetim közt kutatván, időszerűnek látom az alább olvasható kettőt az „Erdélyi Gazda” olvasó közönsége előtt föleleveníteni:

I. A gyümölcsfák nyári tisztogatása.

Az első, ki a gyümölcsfák nyári tisztogatásának célszerűségét okadolta, Lucas a reutlingeni pomologiai intézet alapítója volt; szerinte ugyanis a tavaszi idény legkevésbé kedvező a gyümölcsfák tisztogatására, ajánlja ugyanazért azt júliusban végeztetni, és pedig e következő oknál fogva: a nedvkeringés ugyanis, mint tudva van, legtevékenyebb tavasszal, e mellett az egyszersmind ezen időtájban legtöbb cukoranyagot is tartalmaz, ennél fogva tehát leginkább hajlandó az erjedésre, minek következtében eltekintve attól, hogy a tavaszi nyesés által tetemes mennyiségű nedv elvesztegettetik, az még a külléggel érintkezésben lévén, gyorsan erjedésnek indul, különösen pedig nedves, meleg időjárásakor meg penészgombásodik, s ezen penész gombák-

kal vettetik meg egyszersmind alapja a fenésedésnek, melyet fájdalom, legtöbb esetben ezen idétlen metszésnek köszönhetünk.

A nyári tisztogatás ennél fogva nemcsak czélszerűbb, de sokkal előnyösebb is, nyárderekán ugyanis a nedvár mérsékeltebb, maga a nedvminősége kevésbé hajlandó erjedésre, a sebhely kedvező időjárásakor gyorsabban beforrad; idejárulván még az is, hogy az eltávolítandó galyak egyszersmind sokkal könnyebben fölismerhetők.

A nyári nyesés után soha sem képződnek oly számos fatyuhajtások, mint a tavaszinál, és ha óvatosan a magáidejében és módja szerint vitetik véghez, az a gyümölcsözésre is kedvező befolyással van, annyiban, t. i.: a meny nyiben a termőrügek tökéletesebb képződését és kifejlődését előmozdítja.

II. A szőlőgyűrűzésről.

Dr. Entz nyomán következőket írhatjuk:

A gyűrűzés általán véve a kertészet terén nem új mütét; alkalmazták már azt sok évtized óta a lágymagu gyümölcsfákon azért, hogy azokat termökké tegyék; ami az alma- és körtefáknál sikerült is meglehetősen, de korántsem azon mérvben, hogy ezen mütétre a felette sokat ígérő „varázsgyűrű”-nek elnevezése helyesen ráillenék; mert jó erőben levő s egészséges fák egyes ágain kísérletkép alkalmazva, megfelelt ugyan sokszor a gyűrűzés a várakozásnak, de több ízben a kísérlet alá vetett ágnak előbb utóbb életébe is került e mütét alkalmazása; a miért annak általánosabb használatát jó lélekkel nem lehetett ajánlani oly gyümölcstermesztőnek, a ki fájának épségét, s tartósságát többre becsüli, hogysen ama viszketeg kielégítéseül, mely szerint fájáról e mütétel nehány szem gyümölcsöt időelőtt kicsikarhat, a megcsönkítés s a kiszáradás veszélyének alávesse. Csontároknál kivétel nélkül veszedelmes a gyűrűzés alkalmazása, mivel a gyűrűzés rajtok mesterségesen idézi elő a megfolyást, melyből a gyűrűzésnek nincs ennél fogva a gyümölcsészet terén practicus haszna s ajánlani azt kivételes esetekben csak is ott lehet, a hol kísérlet utján rendkívüli eredményeket előidézni okunk van és lehet.

De egészen másképp mutatkozik a gyűrűzés eredménye és haszna a szőlőtőkén.

Kísérletek, melyekkel Riegerl Grätzban, Riemerschmid Münchenben, Dr. Lucas Ede Reutlingenben sat. tettek, mind arról tanuskodnak 1-ör, hogy a gyűrűzött vesszőn termett szőlőfürtök 2 héttel a szokottnál előbb megérnek; és 2-ör, hogy a gyűrűzött fürtökön nemcsak a szemek, hanem a fürtök egészben nagyság- és súlyra nézve sokkal fejlettebbeknek mutatkoznak azoknál, melyek ugyanazon tőkén, de annak gyűrűzetlen vesszőin teremnek.

Meltzl ur Tordán, (Erdélyben) kinek szőlőiben több éven át a fürtök, csutkáik elszáradásban szenvedtek, úgy annyira, miszerint a legnagyobb része megérése előtt a tőkére leperergvén, haszontalanul elvesztek, miután a gyűrűzést alkalmazásba vette volna, többé e bajból szőlőjében mit sem tapasztalt.

Ha tán érdekelné a szőlőgyűrűzés módjával megismerkedés: azzal is szolgálhatok röviden; előre bocsátván egyébiránt azon észrevételt, hogy a mütét a szőlőnek el-

virágzása után akkor alkalmazandó, midőn a szemek a nyúlserényi nagyságot érték el.

Mivel a szőlőveszsző héjának vékonyságánál fogva e műtét késsel körülményesebben volna véghezvihető, gépecske használtatik a gyűrű kivágására, mely apró gyalukkal van ellátva, s a mely Grátzban Reizenhof késésnél 2 ftjával a legjobb minőségben kapható. A fürtön alul az első levél alatt alkalmazván a gyalucskákat s körül-

ölelvén velök a veszszőt, körülkerítjük azt gépecskével egy kis nyomás alkalmazása mellett; mi a gyakorlat által könnyen megszerezhető ügyességgel oly sikeresen megy véghez, hogy 1 — 2 perc alatt legalább is 10 — 20 veszszőt meg lehet gyűrűzni. Vigyázni csak arra kell, hogy vajon a gyalu kivette-e tisztán a veszsző héját? s ha nem; ismételve alkalmazzuk azt.

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

IX.

Választmányi ülés május 2-án 1870.

1. A közteleknek az új-, s közgyűlés által jóváhagyott terv szerinti beosztása és megmiveltetése, — a kertészeti szakosztályra bizatik; a felhagyott váltónak egy része zabosbükönnyel, másik fele répával lévén bevetendő.

2. Fentebbi tárggyal kapcsolatban a kimerült táblák megtrágyázása végett — h. titkár felhatalmaztatik egy trágyadombnak és egy igás lónak vásárlására.

3. Kolozsvár város képviselő testületének azon felhívására, hogy egyesületünk nevezzen ki kebeléből egy bizottmányt, mely a tanács által kiküldött biztosokkal egyetértve, a f. é. szeptemberi erdész-gyűlés elfogadásáról, rendezéséről, s más szükséges előintézkedések megtételéről gondoskodnék. — Bizottságkép az alelnök ur elnöksége alatt id. Hintz György és Szabó Sámuel tagok neveztetnek ki.

4. Az előbbi tárggyal kapcsolatban indítványoztatik, hogy az erdész-gyűlés működésének megkönnyítése, tervszerűvé és sikeressé tétele végett, erdeink állapotáról, a nélkülözhetlen újításokról; azok mikép eszközzéséről, s más ide vonatkozó intézkedésekről terjessen a választmány egy pontja és irányadója legyen. — Az ujjörnnán alakulandó erdészeti szakosztályra bizatik, hogy magát a helyi és vidéki erdőbirtokosokkal, erdészekkel és erdészeti államhivatallal érintkezésbe tévén, igyekezzen erdőink és erdőgazdaságunk állapotáról, alapos, kimerítő munkálatot készíteni.

5. Az egyleti pénztárkezelésben a közgyűlés helybenhagyása folytán eszközzendő módosítások és intézkedések létesítésére — a pénztárvizsgáló bizottság hivatik fel, mely e célból még Nagy Ferencz tagtárssal bővítettik meg.

6. A nmlgu földm. ipar- és keresk. m. k. miniszt. f. é. 7998 sz. a. egyesületünk könyvtára számára megküldi Mandis Jánosnak „Az okszerű dohánytermelés és kezelés kézi könyve” cz. népszerű művét — köszönettel fogadtatik.

7. Az orsz. magyar gazd. egyesület megküldi a kölcsönös érintkezés, összeköttetés folytonos fentartása és gyakorta megújítása, fölelevenítése céljából szerkesztett és saját működését hiven kitüntető „Egyesületi közlemények” I füzetét. — Köszönettel vétetik tudomásul.

8. Bemutattatik könyvkereskedő Stein János számlája 67 ft 75 krról az egyesület számára még 1868-ban kiállított nyomtatványok- és hirdetésekért — h. titkár útasittatik, hogy azt az egyesületi pénztárnokkal közölvén, nézzenek utána: nem volt-e ugyanezen számla kifizetése már egyszer elrendelve?

9. Sipos György és Nagy János egyleti kertész-segéd, dek az élelmi szerek és ruházat drágaságára hivatkozva, fizetésöknek május 1-jén kezdve némi javítását kéri. — A kertészsegédi fizetés rendkívülileg, jelen esetre, mig t. i. a napszám ára ily magas leend, 2 frttal megjobbittatik, s egyúttal utasittatik a kertész, hogy a 3-ik segéd helyébe fogadjon egy ifjut, ki az oltás és fametszésre is begyakorolható és felhasználható legyen.

10. A nmlgu erd. kir.-biztos ur közli a bukovinai tartományi gazd. egyesület által f. é. sept. 18—24-ik napjain Csernovitzban rendezendő mező- és erdőgazdászati, s gépészeti kiállítás tervrajzát: — Tudásul vétetvén, lapunk utján közhírré tétetni határoztatik.

11. A nmlgu földm. m. k. miniszt. f. é. 1391 sz. leiratában értesít, hogy a komlótermelés meghonosítása végett minta-komlótelepeket szándékszik létesíteni, melyek közül egy Erdélyben lenne felállítandó; s egyszersmind felszólít egy ily telepnek alkalmas hely kijelölésére. — A tervezett telepet önként érthetőleg lehető központban, s így látogatott helyre leend szükséges felállítani; mely czélra Küküllőmegye és N.-Enyed látszanak legalkalmasb helynek, s ezért határoztatik, hogy a küküllőmegyei gazd. egyesület s a n.-enyedi főtanoda igazgatósága értesítettvén a kormánytól a kérésnek föl hogy véleményüket a szükséges hely megszerzése, vagy átengedése; a beállítás és kezelés mikép leendő eszközzése sat. fölött nyilvánítani sziveskednének. Egyúttal felkérendő Cseh Lajos jeles komlótermelőnk is hogy e tárgyban nyilatkozzék. — Ezen helyekről bejövő vélemények alapján fogja aztán a választmány megtenni fölterjesztését.

12. Az egyesületi működés tervszerűvé, sikeressé tétele és megkönnyítése végett — a régebbi gyakorlat szerint is — első teendője az új választmánynak szakosztályok alakítása. Mi, hogy a célnak teljesen megfelelően hajtassék végre, indítványoztatik, hogy neveztesék ki egy bizottság, mely a legalkalmasabb egyénket kiszemelve, közülök az egyes szakosztályok számának és tagjainak egybeállítására nézve készítsen egy javaslatot, melynek alapján alakithassa meg a választmány legközelebbi ülésében a szakosztályokat. Az indítvány elfogadtatván a bizottságba b. Bornemisza János elnökte alatt Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József, Páll Sándor, Galgóczi Károly tagok és h. titkár neveztetnek ki.

13. A k. monostori gazd. tanintézetnek két tantárgyból f. é. ápr. 6—9-ig tartott vizsgáin egyesületünk képviselésére felkért bizottság jelenti, hogy nevezett vizsgák szép sikerrel, a bizottság teljes megelégedésére folytak le. — A jelentés tudásul szolgál.

14. Indítványoztatik, hogy az új választmányi tagok megválasztásukról értesítettvén, kéressenek fel, hogy a benők helyzett bizalmat a választmányi üléseken leendő pontos, szorgalmas megjelenésük, s az egylet érdekeinek, ügyeinek lelkiismeretes, meleg felkarolása és előmozdítása által igyekezzenek viszonzni. — Helyesléssel fogadtatván, végrehajtásával az elnökség bizatik meg.

15. Debreczeni Balázs tagtárs kéri a választmányt, hogy azon 2300 db eperfacsemetét, — mely részére a köztelekről még a mult évben utalványozva és kiásva is volt, azonban általa el nem vitetvén, részint eladatott, részint újra elültetett—számára az idén kiadni sziveskednék.—Epres táblánk az utóbbi két évi eladások folytán annyira megürültek, hogy a még meglevő csemetéket a községi megrendelések teljesen igénybe veszik, s így folyamodó kérelme jelenleg nem teljesíthető.

16. Jegyzőkönyv hitelesítésre — Fülei István és Szentgyörgyi József tagok kéretnek fel.

Farkas A.
h. titkár.

Levelezés.

H.-Keményfalva, május 14. 1870.

Viz és tűz oly rettenetes rombolást tettek nálunk e napon, hogy évek multán is a rá gondolás könnyeket fakaszt szemünkből. Körülbelül egy rövid óráig tartó fellepszakadás vizeinket, különösen a Gyepes felől nagy kövek közt jövő Soóspatakot annyira árasztotta, hogy mázsányi köveket sodort magával; határunk és falunk azon részét, melyen átrohant rettenetesen öszszetörte; szántó és kaszáló helyeinket, veteményeinket iszonyu kövekkel elöntvén, örökre haszonvetetlenné tette; számos épületet, közte templomunkat, iskolánkat kővel és sárral megtöltötte, az iskolázást ez évre lehetetlenné tette. Emellett tornyunkat a villám megütötte. (K. K.)

Aranyosszék, május 15. 1870.

Őszi vetéseink, tekintettel a körülményekre és az időjárásra, kevés kivétellel kielégítő; tavaszi szalmás gabonáink szépen és gaz nélkül kikelték; törökbuza vetésünkkel a sok eső miatt annyira megkéstünk, hogy még most sincs teljesen bevégezve; az eddig elvetettek pedig a sok eső miatt úgy össze vannak taposva, a föld megkérgeződve, hogy e miatt nagyon foltosan kél; nehéz és terhes kapálásra számíthatunk. Fűveink jól indultak, szénához lehet reménységünk, kivált ha kaszálóink legeltetését meg tudnók akadályozni. Szőlőinket a téli nagy hideg erősen megviselte, e miatt majd mi termésre sem számíthatni; barackfáink majd mind elfagytak, kiszáradtak; gyümölcsfáink a mult évi májusi fagyot és hernyók pusztításait nagyon érzik; alma-, medgy-, cseresznye- és szilvafáink hoztak ugyan elég virágot, de körtvefáink majd mit sem.

Várva várjuk az erdélyi tagosítást szabályzó törvényjavaslatot, melynek létrejöttéig sok helység vidékünkön gazdaszilag csak sinylődik, nyomorog. Így pl. előfordult szomszédomban, Polyán helységében, hogy ezelőtt 8—9 évvel a birtokosság törvényszerű nagyobb része megindította tagosítási keresetét, az aranyosszéki törvényszék ki is mondotta, hogy lehet tagosítani; a tagosítani nem akarók fellebbezték az ügyet a királyi táblához, mely azon czim alatt, hogy Polyánban mint székelyföldön fekvő helységben nincs urbériség: alpereseknek adott igazat. A felperesek a hétszemélyes táblához fellebbezték,

honnan még pár évvel ezelőtt azon válaszzsal küldötték vissza a pert, az erdélyi kir. táblához, hogy a tábla szóljon az ügy érdeméhez s az urbéri patens értelmében mondjon ítéletet. A jegyzőkönyvben van is nyoma ezen leküldésnek, de a perirományok, hitelt érdemlő egyének állítása szerint úgy elvesztek, hogy megtalálni nem lehet (?!). Ez alatt a birtokosság többsége nyugodtan kell hogy nézze, miként pusztítják a legelő nagy részét s a szántóföldek közti kaszálókat a kis birtokosok és birtoktalanok.

Egy aranyosszéki birtokos.

Déva, 1870 május 15.

Május 13-án tartatott meg országos vásárunk, melyhez hasonló silányságu Déván eddig még nem volt; oka egyfelől a Maros és Sztrigy folyók kiáradása folytán a piski hidnak vízár okozta elrontása s ezen oldalról a közlekedés megszakadása, de oka volt főként, hogy marhavásárunkat a hátszegi kerületben, Szálláspatakán, Dévától 10—12 mértföldnyi távol uralkodó marhavész miatt betiltották.

Egész bizalommal és oly kilátással választja a nép tisztviselőit, hogy a megválasztott tisztviselők választóik érdekeit is szívökön hordozzák, és hol a felsőbb rendeleteket terhelőknek látják, azokról a kormányt, melynek czélja a nép jóllétéről gondoskodás, maga idejében világosítsák fel. Tökéletes meggyőződése e környék lakóinak, gazdáinak, hogy ha Hunyad megye jelenlegi kormányzata a dévai májusi vásár megtartása engedélyét nem máj. 5-én hanem előbb kéri, s felfejti azon körülményt, hogy Déva oly távol fekszik a vész helyétől, mennyire a törvény is megengedi a vásár megtartását: a kormánybiztos betiltó rendelete ellen való fellebezésre maradt volna idő; de különben is a megyei kormányzatnak van annyi hatásköre, hogy saját felelősségére is rendelkezhetik, mikor a törvényt nem sérti meg vele, itt pedig a vészes hely a törvénszabta távolságnál sokkal távolabb fekszik. Állításomat megerősíti az, hogy Szászvárost folytonosan tartanak országos és hetivásárokat, pedig közelebb van oda Szálláspataka, mint hozzánk; vagy talán Szászvárosnak az a szerencséje, hogy nem Hunyadvármegyében fekszik? Tisztviselőink egy részének ezen gyengesége annyi kárt okozott vidékünknek, hogy nyilvános megrovás nélkül nem hagyhattam.

Mint említém, a vízáradások nálunk tetemes kárt tettek, de tudunkra megyénk kormányzói még egy lépést sem tettek, hogy az felvétessék; ugylátszik, kötelességöket teljesítettnek hiszik azzal, hogy az adófizetésre megbecsült marhákat a betiltott vásárra eladás végett behajtották.

Bocsánat e kitérésért, de közlés által könnyebbül a baj, s nyilvánosság orvosolja a hibákat.

Gazdasági munkáinkkal nagyon mostohán állunk; sok helyt sehogy. Az őszi vetésre elkészített föld be nem vettethetett, sok még most is parlag, a sok esőzés miatt. Kukoricza, tavaszi vetésünk kevés. Szőlőinkben sok a patkoncza, a téli elfagyás miatt. Tisztabuza inkább, rozs kevésbé veszett ki; repczéből a korai vetés legjobb, már szinte hullatja virágát; reméljük, junius közepén letakaríthatjuk.

r. l.

Póka, 1870 május 16.

Az „Erdélyi Gazda“ 7-ik számában Ébner S. ur a gazdasági gépeket dicsérvén, azok nélkülözhetlenségét igyekezett kimutatni; a kisebb-nagyobb birtokosok, haszonbérlok gépek iránti ellenszenvét előítéletlen, alapos kipróbálás hiányán alapu-

lőknak állítá, s czikkével ezen előítélet eloszlására czéloz. Bátor vagyok, mint a kisebbszerű gazdák egyike, az idézett értekezésre egy kis észrevételt tenni, ha mindjárt egy rakás gépmániában szenvedő, és éppen azért gazdaságilag sinlődő költői gazdát zuditok is magam ellen.

Minket, incarnatus paraszt gazdákat, jónak*) tapasztalt gazdasági rendszerünkben csak betűvel, dissertatioval kihozni nem lehet, hanem eredményt kell felmutatni a gépekkel dolgozóknak és akkor ragad magával minket is a jó siker, feltartóztatlanul. Mert tagadom én azt, hogy csak nagyszerű, szakértőleg rendezett és gépekkel működő gazdaságok melletti egyének bírnának megkivántató értelemmel és felfogással arra: miként lehessen egy birtokból, legkisebb költséggel, legtöbb jövedelmet kivenni; sőt ezen elv szem előtt tartására éppen mi kis birtokosok vagyunk rászorulva inkább, mint a nagy jószágokkal és ezerekkel rendelkezhető nagy birtokosok.

Mi, kis birtokosok, erőnkét túlszárnyaló gépekkel nem tehetvén kísérleteket, nincs egyéb út és mód számunkra, minden jóakaratom mellett is, mint az Isten kegyelméből arra elég móddal bíró nagy birtokosaink kísérleteit figyelemmel kísérni; észlelni, ha a látottakból kis gazdaságunk számára valamit követésre méltónak találunk.

De higye el nekem É. ur, a környékünkben gépekkel, s éppen azért több költséggel gazdálkodó némely nagy birtokosok által felmutatható eredményben eddigelő kis gazda semmi oly csábítót nem találhat, a mi őt gépszerzéshez megkivántató áldozathozatalra sarkalná. Nem előítélet okozza tehát a gépek iránti ellenszenvet, hanem a gépekkel gazdálkodók gazdaságának nem kielégítő eredménye.

Nevet említeni nem akarok, de tudok én oly nagy gazdaságokat, hová ha elbarangol kisebb gazda, hogy igénytelen kis gazdasága számára valamit profitrozzon, ezerekbe került használatlan gépeket lát az azok számára készült nagyszerű épületekben; a jó vas-ekékkel kiegészített vészna ökrök tántorognak; a répavágó gép mellett, kapával vagdalják a répát a gulya számára; a vető-gép mellett a gabona nagyobb részét pénzen veszik; a kaszáló-gép mellett még decemberben is egész völgy kaszátlan áll; ilyeneket látva, lehetetlen, hogy eszébe ne jusson az embernek saját kis, — gép nélküli — gazdasága, hol egy megéhezett, annyival inkább eléhezett állatnak sem szabad lenni, hol rendszeren eladó gabonát és takarmányt lehet találni, stb. Minden — eredményt felmutatni akaró — gazda, ama gépes gazdaság mellett, eme gépnélküli gazdaságot választja, mindaddig, míg vagy az azokkál bánásmód, vagy azoknak mikénti kezelése, hely- és körülményhez alkalmazása oly eredményt nem állít elő, mely minden kis birtokost ellenállhatatlanul magával kell hogy ragadjon.

Ne tessék félreérteni engemet! én távolról sem vagyok ellensége a gépeknek; nem tagadom azoknak lehető előnyeit, meglehet, dicső, az emberiség jóllétét, boldogságát előidéző találmányok; meglehet, hogy idővel azoknak szárnyain nagy és hatalmas polczra emelkedik az ország; de kis birtokos még eddig azoknak működése által oda lelkesülve nincs, hogy megszerzésökre, a kellő kezelésre és főleg igazításra, kijavításra áldozatot hozni kész lenne.

Csak rajta! azok, kik hivatva vannak előharczosokul; de az eddiginél több eredményt kérünk felmutatni, hogy mi is arra a térre lépni bátorokdjunk.

*) (?) Szerk.

Jövőben tapasztalásból meritett észrevételeimet lesznek bátor elmondani különböző gépekkel látott kísérletekről.)*

Tolvaly Ferencz,
kis birtokos.

M.-N.-Csán, május 22-én 1870.

A hány gazdasági tudósítást csak olvasunk, mind panaszokkal telt; de lehet-e nem panaszkodni? midőn a tudósítást írni szándékozó tollat vesz kezébe, midőn gondolatait kezdi rendezni, kevés örvendeni való jut tolla alá, s így nem marad egyéb teendő, mint a régi nótát fújni és a rég elkopott nótára új tánczot járni.

„Csak a remény ne hagyjon el, mert kikeletnek jöni kell“ ezt a nótát dudoltuk majd április közepéig; s végre megjöttek már a fecskék, a naptároknak is megvolt irva, hogy itt a tavasz... de a gazdának ekéi a föld nedvessége miatt még mindég téli nyugalomra kárthatva, nagy kérdőjelt képeztek: hogy mi lesz velünk! erre pedig feleljenek a vetések menyenyiségei és minősége.

Őszi vetés a Mezőségen kevés van, a folytonos esőzés és lágy föld nem engedé földbe juttatásukat; s a mi van is, az közepes, de gyakran gyengének mondható, a 24 fokos téli hideg ugyan nem ártott, hanem az áprilisi majd 10 nap tartó hideg, szárasztó szelek nagyon megritkíták. A gabonák ritkák lévén, a föld pedig elég nedvvel bírván: az aszatra (Cirsium arvense) oly jó idő járt, hogy az itteni felcsigázott napidíjjak mellett gyomlálásra gondolni sem lehetett. Egy gyomláló gyermek birt anynyi élelmeséggel, napjára 40 kr. kérni. Hijában! e világ halad, s minek menjen valaki olcsóbb munkára, mikor — nem éhes. A tavasz vetések, úgy mint a törökbuza és zab elég jók.

A tengeri vetéssel majd minden ember megkészt, a ki korán elvetette, a kapáláshoz foghatna, de most a föld oly száraz, hogy míg eső nem lesz, kár nélkül meg nem kezdhető.

Lúcernások, rétek, szépen állanak, s bő szénatermés remélhető, — egyébféle takarmány mint bükköny, répa jól kikelték, csak esőt várnak; a föld megkérgesedett, míg meg nem ázik, a növény élete csak tengődés.

A repce rég elvirágzott s jó terméssel biztat — csak az a különös, hogy virágjára nem mentek a méhek, s leginkább a répa-repezét kerülték. A nedves időjárás, vagy pedig a trágyázás okozá ezt? A répa-repce május elején folytonos esőzés közben virágzott s így lehet, hogy virágja kevés mézertartalmu volt, továbbá földje juh- és lótrágyával trágyázott, holott a többi repce részint ugarba, részint marha ganajjal trágyázott földbe volt vetve. Állításom lehet téves, de mi okozá a méhek távol maradását? nem tudom; pedig elég érdekes volna e titkot valamiképp leleplezni.

A rétek széleire dugdosott fűzfa-veszszők kivétel nélkül nőnek; továbbá körül-belől 30 ezer elültetett ákác, köris, gesztenye, jávor-, jegenye és nyárfa csekély hiánnyal megfakadtak, — eperfa sok kiszáradt.

Két hét óta valóban kánikulai melegség uralkodik, s o miatt a sáros vizenyős föld gyorsan kiszáradva, anynyira megkérgesedett, hogy alig lehet még vasckével is szántani, —

*) Természetesnek találjuk, hogy a kis birtokosok csak a ki próbált s vidékekre nézve előnyös gépeket hajlandók megszerezni, költséges kísérletekbe nem bocsátkozhatnak; de azért nem hisszük, hogy a kísérleteket, sokszor épen az ő érdekükben, nagy áldozattal tevő nagy birtokosokat méltányosan hibáztathassák. Szerk.

a göröngyön pedig meglátszik a boronafog helye, de azért nincs kedve alakját megváltoztatni, — úgy összeállott, hogy a fogas és Crosquill-henger sem bír vele.

Legelő vagy is mező még van, s így mindenféle állatunk már is kiheverte a gyengébb téli élelmezést.

Az egész vidéken sok bárány elhullott a tavaszi esőzések miatt. Juhainkon a gyapju meglehetősen áll; a nyirési eredményről annak idején a t. szerkesztőség engedelmével.

E b n e r S á n d o r, gazdatiszt.

Cserhalomtáj, máj. 27. 1870.

A mint mult apr. 27-ki levelemet postára indítottam, sűrű villámlások között egy pár óráig tartó jó esőt kaptunk, s ez előpostája volt a máj. 11-ig tartott esős időnek. Már e hó elsőbb napjain a Szamos, Sajó és Budak vizének medrei áradatba jöttek; a Lekencze pataka épen kiöntött, s így szántóink úgy tele teltek vízzel, hogy törökbuza vetéseinket csak a mult héten végezhetők. Sőt egy-egy szegény ember még most is vet; most vetnek a helységek a csordapásztoroknak is. Igen, mert a közös csordába csak a szegény ember egy pár tinója s a kis birtokos haszon-marhája jár. A jobb módú földész marháival egy-egy fattyu zuglegelész dülja irgalom nélkül a határt, réteket, vágottakat. Meg vannak ugyan ministerjumilag erősítve megyei mezőrendőrségi szabályaink, de ezekkel úgy vagyunk, mint a czigány rákjaival „jó hogy ott vannak a papiron“ s ha bizalomteljes panaszt emelünk illető helyen, kapunk választ a hivatalnoktól, hogy szánk, szemünk távta marad.

Az esőzések előtt vetett törökbuza kapálás alá nőttek. Folyik a munka, csak lenne napszámós. Pedig a mi napszámós osztályunk nincs vasúti munkára menve; de híjában, kevés még. Beszterczen a napszám 50 kr. s élelmezés.

Őszveteink rég nem látott szépek, dúsan fejlettek. A rozs virázkik; a buza hányja fejét, s mind szépek, az esőzések előtt tett tavasz vetéseink is. Lóher, luczerna jól keltek, fejlenek.

Hanem szüretéről az idén szó sincs. A mi termő vesző kihajtott is, most folyvást hervad el. Néhol még gyökhajtatást se teszen, teljesen elveszett az egész tő. Így vagyunk kajszin barackfáinkkal is. Az ősziéből is kevés mutat viruló életre. De egyéb gyümölcsfáink termése is mérsékelte adt, kivéve az almát, melynek virágzásakor az esőzés szünetelt.

Méheinknek az eddigi időjárás nagyon kedvező volt. Felépültek s kezdenek rajzani. Próbát tettem Körtvefáján vett azon tanulmányul, hogy „almavirágzáskor a gyengébb kasok az erősekkel cseréltesse ki.“ Az eredmény kitünő. *)

Barmaink is a sok nélkülözés után kezdik kiépülni magukat. Megjött áruk is. Ujabb intő például: hogy mi mindenek előtt baromtenyésztésre vagyunk utalva hazai körülményeinknél fogva. De hogy kellő igás és haszon-marhát tarthassunk, kaszálókát kell beállítani. Így lesz trágya mellett gabonánk, s ebből és jól tartott marháinkból pénzünk, míg most sorány szántóinkban a kukuricza mellett folyvást a tőkét költjük.

Az éjjel (28) gyenge dér tette tiszteletét, szerencsére kár nélkül. Hideg szél fu, mely miatt a munkás sokmánnal hálnak kapál.

V. E.

Egyveleg.

* Az ordészoti államvizsgák f. évben okt. 1-ik és következő napjain fognak megtartatni, nevezetesen az

*) A kicserélést meg lehet tenni máskor is.

S z o r k.

intéző államtisztek állam vizsgálata Pesten, az alárendelt erdészeti személyzete pedig szintén Pesten, továbbá Kapán, Pozsonyban, Kaposvártt és Temesvártt. Az erdélyi részekben ezen vizsga Kolozsvártt fog ugyanazon időben és módon megtartatni.

* A marhavész állapotáról Erdélyben a kir. biztos következő hirdetményt tette közzé:

A szarvasmarhák közt f. hó első felében Hunyadmegyében Felső-Szálláspatakan uralkodott marhavész terjedelmére nézve nem csökkent ugyan, de veszélyességében tetemesen alább szállott, s annak végkiirtatása most már biztosan várható.

A marhavész Felső-Szálláspatakan ide márcz. 6-ik óta 27 telket lepett meg, hol is 1028 db. összes marhalétszámból 97 betegedett meg, s ebből meggyógyult 46, elhullott 48, s 3 további gyógykezelés alatt maradt. Az intézkedések a vész terjedésének gátlására, s illetőleg végkiirtására a legnagyobb szigorral tartatnak fenn.

* A csimazok pusztítására, (melyek néhány év óta Franciaországban rendkívüli károkat okoznak) szép eredménnyel használják a kutyákat. Szántás közben ugyanis minden ekét egy-egy kutya követ, mely a kifordított csimazokat mohó kíváncsisággal kapja be. Sőt e részben kapzsísága anyyira megy, hogy ha gyomra megtelt, igyekszik kiüritni, csak hogy a pusztítást tovább folytathassa. Ez eljárást sokan sikerrel alkalmazták ott, s mivel a dolog nagyon egyszerű, megérdemelné, hogy szélesebb körben is kísérlet tétessék vele.

* B o r m e l e g i t é s. A rómaiak borral telt tömlőiket a házak fedelére tették, hogy a napsugarak lehetőleg átmelegítsék; s így tartós italra tettek szert.

Madéirában, ha a régi szállítható bor elfogyott, oly módon segítnek magukon, hogy az új bort palackokra huzva, trágyába ássák s ott hagyják 5—6 hónapig; így 60 fok meleg mellett ó bort kapnak, mely különben csak 2—3 év alatt készült volna el.

W.

* A szöllőszaporítás szemek (rügyek) által egy német gád. lap szerint következőleg történik. A venyigéről minden egyes szemet, mintegy félhüvelyknyi veszzszóval együtt levágva, áprilisben 2—3 hüvelyk mély s egymástól féllábnyi távra eső barázdákba elvételük, előre jól megmivelt földbe melyet érett keveréktrágyával behintünk, s szárazságban olykor megöntözzük és megporhanyitjuk. Ily módon 1 1/2 év alatt terméshez jutunk, mely ép oly nemes lesz, mint az anyatókéé. A gyakori kacrozást szakavatottak nem ajánlják, mert ezáltal az alvó szemeket tevékenységre ösztönözve, vele a jövő évi termésnek ártunk. Ily eljárással mind az időben, mind a venyigében nagy a megtakarítás.

N. L. Z.

* A gyümölcsfák bemészélése némely vidéken azon czélból történik hogy az által a fa kérgén élő zuzmók és mohák, valamint a kéreg repedéseiben elrejtett petéi bábjai és alakjai a különféle káros rovaroknak megsemmisítsenek. Ezen eljárás ellen több alapos okok hozhatók fel: a fehér máz a fának természetellenes rút kinézést kölcsönöz; bár ha ezen hátrányt valami sötét festék közbe keverése által ki lehetne kerülni, de még is azon másik rosz oldala van hogy a sima kérgű fának likacsait bedugja, s így a fának természetes életműködését akadályozza; ha pedig a kéreg vastag és felrepedezett, akkor úgy sem hathat be a repedésekbe, s így a petéket sat. meg nem ölheti. Jobban célt lehet érni ha a fákat jó erős luggal megmossuk vagy meszelő segítségével erősen bekenetjük úgy hogy a folyékony anyag bőven kéreg repedé-

sekbe is behathasson; miután a lág hatását megtevé az első eső által lemosatik, s így a kéregnek ártalmára nemlehet, az öreg kéregfoszlányok leválnak, s a fa simább kérget, fiatalabb kinézést kap s mintegy újult erővel tenyészik. (E. L.)

* Az alsó Marosvölgyből, Enyedtől Dévág, 75 helység szőlőhegyeinek a katasztrális könyvekből kijegyzett tiszta jövedelmét közli a „Bor. Füz.“, mely is holdanként 8—16 frt közt áll, vagy átlagosan 12 frt.

* Levelészek ellen. Disznóvényeink közül, legkivált a rózsák igen sokat szenvednek a levelészekről, melyek a gyengébb hajtásokat és virág bimbókat nem ritkán egészen ellepik s a növény fejlődését hátráltatják; — újabb tapasztalatok nyomán leggyorsabban megszüadithatjuk kedvezéseinket ezen hivatlan vendégektől, ha az ellepett hajtásokat 40° R. meleg vízbe mártjuk; ezen hőfok a növénynek legkevésbé sincs ártalmára, a levelészek pedig tökéletesen megsemmisülnek. — Ugyanezen egyszerű módon a többi növényekkel is elbánhatunk.

* Ló 2 millió 400 ezer van a magyar birodalomban, s így minden 100 emberre 8 ló jut.

Időjárás.

Május hó második felében néhány derült, kellemes, meleg nap állott be, a légmérséklet 23-áig naponként folyvást növekedett, mire aztán éjszaknyugati széllel borult, hűvös idő lett. 16 és 17-én derült, kellemes májusi napok, melyeken a hőmérő + 18 R. fokot jelzett. 18-án hajnalban kevés eső esett, mely a légmérsékletet 2 fokkal lejjebb szállította, de újra felderülvén az ég, 19 és 20-án derült, igen meleg napok következtek. 21-én reggel derült, délben borongó, délután a légmérséklet annyira átmelegedett, hogy a hőmérő délután már 22 R. foknyi meleget mutatott. Ezen meleg légmérséklet 22-én mint félig borult napon át tartott, sőt 23-án még egy fokkal növekedett, mely ugyanis májusnak legmelegebb napja volt. Estvére kelve éjszaknyugatról zivataros felhők villámlással s kevés esővel jöttek, mire 24-én éjszaki szél lengése mellett a légmérséklet + 16 R. fokra szállott. 25-én borult hűvös idő, délelőtt félóráig tartó csendes eső esett, erre a légmérséklet hűvös éjszaki széllel még inkább szállott, úgy, hogy a hőmérő 26-án délben csak 10 R. foknyi meleget jelzett, 27-én reggel pedig a fagypontra felül csak 6 fokon állott, egész napon át hűvös éjszaki szél fújt. 28-án reggel derült, délben borongós, estve derült, hűvös éjszaki széllel, a lég újra kezdett kissé átmelegedni. 29-én hűvös éjszaknyugati széllel derült idő. 30-án reggel derült, hűvös, délfelé szép tiszta meleg idő. 31-én borongós, száraz meleg. — Május harmadik hete kellemes meleg volt, utolsó hetére öszpontosultak a tavaszi utóhidegek; ha ez a tartós éjszaki szél egypár héttel előbbre esik, meg nem menekültünk volna a puazító fagyoktól. Legkisebb meleg vidékünkön, 28-án reggel + 4° R. volt.

A légsúlymérő állása 0 fok hőmérsékletre szállítva, 16—20-ig emelkedett: 324.98—327.27 par. von. 20—26-ig csökkent: 323.21 par. von. 26-tól 2 vonallal emelkedett.

Az egész hó lefolytában derült nap volt 5, borongó 17, borult 9. Az összes csapadék 20.3 par. von. magasságot ért.

A túruralgó szél e hó második felében az éjszaknyugati volt.

— Jégverés. Alig értük el május közepét, már is naponta újabb, meg újabb jégverésekről veszünk értesítést az ország különböző vidékeiről. Közlelebről jégverések voltak: N.-Sár-

más, Veller, Turon, Gyéke községek határain. Ez alkalomból is kötelességünk a t. közönség figyelmét a „Viktoria“ biztosító társaságra felhívni, mely Erdélyben a múlt évben is a legtöbb jégkárt fizette, s mely valamint a biztosításokban legtöbb előnyt nyújt, úgy a károkat pontosan fizeti ki; s emellett hazai intézet. (Sz. H.)

Árviz. A rendkívüli felhőszakadás által okozott nagybuni szerencsétlenség sokkal nagyobb, mint múlt számunkban említve volt. Lapjaink egymás után közlik a borzasztó esemény szomorú részleteit. A falu helye olyan, mint cséplés után a tisztára separt szérü. Nem is árviz volt az. Mintha a szántóföldek olvadtak volna fel a rémitő felhőszakadás következtében, s az inkább hőmpölygő, mint folyó 2.—3 öles sárözön lakházakat, gazdasági épületeket, embert és állatot magával ragadt. Emberélet — mint eddigelő kideríthető — mintegy 300 esett áldozatul. Az elsodort, inkább vagy kevésbé megrongált házak száma 150. Marha mintegy 80 db. pusztult el, míg a kisebb házi állatok mind elvesztek. A községnek elveszett 1200 frt készpénze, egy 3000 frtról szóló államköcsönkötvénye, s minden hivatalos irata. Az összes anyagi kár 50—60 ezerre tehető. A munkaerőt eddig a nádosi járás szolgáltatta, az elsodort épületek sat. egybegyűjtésével 3—400 ember és 80 szekér még foglalkozhatik legalább 10 napig. Kormánybiztosul Daniel Gábor udvarhelyszéki főkirálybíró van kinevezve, kihez a különböző helyekről a Királyhágón innen és túlról bejött segélyek is küldetnek. (Sz. H.)

Piaczi árak.

Hetivásár Kolozsvárt május 23 és 26 1870. tiszta buza (nagy vékával) 2 fr. — 2 fr. 10 kr; kétszeres 1 fr. 20 — 30 kr; rozs 80 kr. — 1 fr; árpa 90 kr; zab 90 kr. 1 fr; törökbuza 1 fr; pityóka 45 kr; lenmag 2 fr. 50 kr; repace 3 fr; 1 koszu hagyma 20 kr; 1 font szalma 32 — 40 kr; túró 28 — 32 kr; 1 pár csürke 40 — 50 kr; 1 tyúk 60 kr; 1 hizott lud 2 fr; 1 récze 50 — 60 kr; 1 veder bor 1 fr. 20 — 2 fr. 40 kr. 1 szál 2° deszka 1" vastag 60 kr. Az idő kedvező, a vásár meglehetősen népes.

Déván a piaczi árak május közepén ezek voltak: Tisztabuza nagy vékája 2 ft 20—40 kr. Elegybuza nagy vékája 1 ft 60—80 kr. Rozs nagy vékája 1 ft 40—50 kr. Kukoricza nagy vékája 1 ft 20—30 kr. Pityóka 60—80 kr. Zab 1 ft, 1 ft 10 kr. Eke napszám, két ökrös, 3 ft, szőlő-kapás 1 ft, egy kézi napszám 80—90 kr; egy veder újbor 2 ft, egy font marhahús 20 kr.

Nyílt posta.

35) Tolvaly F. urnak Pókában. Tárgyilag eszmecsereinek mindig szívesen helyt adunk; személyeskedő vitától óvakodunk. 36) R. A. urnak Hidvégen. Az „ebdüh“ nekünk kissé hosszú; megkísértjük rövidítését; a másikat kívánsága szerint küldjük. 37) A külföldi megyei gazd. egyesület t. titkárának. Sem jegyzőkönyvet, sem kiállítás programot vagy ismertetést nem kaptunk, már régóta, pedig szívesen közölnök. 38) A tordavidéki szálló és bornezesítő társulat is elküldte Pestre alapszabályait, de minket itt a közönség mellőzött. Az erdélyi rokon-társulatoktól több figyelmet érdemelnék.

TARTALOM: A takonykórról. — A haricska mint mézadó. — A gyümölcsfák nyári nyese. — A szőlőgyűrűzésről. — Tár-
salgó: Választmányi ülés május 2. — Levelés. — Egyveleg. —
Időjárás. — Piaczi árak. — Nyílt posta.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.